

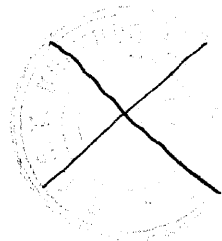
Spetsiaalne fond

EESTI NOORUS

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

SP, 475

1 9 3 3

Püha Bernhardi klooster Alpides talvel.

SISU: Aasta vahetusel — **Virve Rännang**. Neli aastat — Uuden vuoden terveisiä — **Erkki Paavolainen**. Pühade muljeid Põhjamaalt — **Adrienne Merva (Lints)**. Mägedele — **Laura Grau**. Teed ja suunad mulluses sõnatöödangus — **K. Ehrmann**. Väljajätmistõbi — **J. Aavik**, Peedust — **K. Meikop**. Kodumaa kutsub — **G. Villberg**. Väikenäitelavade repertuaarist — **B. Kangermann**. Ajavahemikul — **Osk. Kolk**. Noorkotklus Eestis — **Joh. Tederson** Organisatsioonide elust.

Neli aastat „Eesti Noorust“.

Käesoleva numbriga algab „Eesti Noorus“ viiendat ilmumisaastat. Kerged pole olnud väljaandmismured ei toimetajaile ega majanduslikele vastutajaile. Ent tungiv vajadus niisuguse noorsoo enda ridadest tekkind ajakirja järele ja ikka suurenev lugejaspere kui ka tihenev sõprade ja kaastöölise võrk on julgustand tegelasi ja väljaandjaid. Selles üha suurenevas julguses täname ja tervitame kõiki läinud aja tuntud ja tundmatuid sõpru, lugejaid ja levitajaid ning astume koos kartmatult viiendamasse aastasse.

Eriti loeme oma kohuseks siinkohal tänada kõiki senisi tegelasi-kaastöölisi, kes tasuta E. N. ridade kaudu aidand juhtida ja elustada kaasnoorte algatusi ja tegevusindu. Loodame, et samas tempos ja hoogsamaltki — hoolimata aja raskest momendist — jätkame aatelist noorsootööd meile selles töös hädavajalikuks saand ajakirja ümber.

Usku endasse ja homsesse soovime uue aasta ootavate ülesannete lahendusel kõigile aatesõpradele!

TOIMETUS.

Aasta wahetusel.

Kui jõululaps jalgest, noilt väitseilt pühkind jõulutolmu ning kaugele ära vist taeva läind...

Ta kaaslane ustav, jõuluvana
ju kõitjale jõudnud, kõitjal käind,
fui kustund füinalde jära,
on unarus jõulupuus,
fuis vümseid päivi veel aasta tuifab
ja tõrgeil taevateil
täht tähele rõõmsalt uudist huifab,
et saabumas aasta uus...

Kuis vilguvad ärevält tähtesilmad
ööpimeduses
fui kuljuste kõlinal türelt
üfsteifest mõõduvad aasta vana ja noor.
Üfs väfind, vana ja igavifku ruttab,
taob olematusfe taas silmapürelt
ja teine lapsufene ülemealif, noor
seal õhinal maailma tõttab,
fuis teda tervitamas hõifste foor.

Kõif taevad ja maailmad
tol hetfel igavifku kummardavad...
Üfing inimlaste tühti kurvad silmad
õõl tollel rõõmus säravad,
fests kõifge soove hunnitufes
neil tüfalk helgib
veel uue aasta lootustäht.

Virve Rännang.

Uuden vuoden terveisiä Suomesta: (Uue aasta terviseid Soomest.)

Eesti Noorusele kirjutanud Eestiski tuntud Erkki Paavolainen, soome rahvasaadik, end. minister, Lõuna-Karjala noorsooliidu esimees, ja Kanneljärve r-ülikooli juhataja,

On vierähtänyt jo useita vuosia siitä, jolloin me täältä Suomenlahden pohjoiselta puolelta olimme Teidän vierainanne, eestiläiset heimo- ja aateveljet. Siitä huolimatta ovat elävästi mielessä kesäiset ihanat päivät Tallinnassa ja vaikutelmat suurjuhlistanne. Kaihoisin mielin muistelemme eestiläisten lähtöä luotamme Etelä-Karjalan muistorikkailta tanhuvilta ja käyntiänne Mikkelin kaupungissa, jossa Suomen Nuorisoliitto vietti 50-vuotista juhlaansa.

Nämä muistot eivät ole ainoastaan hetken aiheuttamia pinnallisia tunteita, ne johtuvat syvemmistä syistä, veren sukulaisuudesta, pienten kansojen välttämättömyydestä etsiä ystäviensä tukea, yhteisistä kohtaloista ja samanlaisista pyrkimyksistä henkisellä alalla. Senpä vuoksi ne eivät myöskään voi rajoittua hetken tunnelmiksi, ne vaativat jatkuvaa kanssakäymistä ja käytännöllisiä yhtymäkohtia. Me uskomme, että molemmin puolin olisi hyödyksi, jos voitaisiin saada aikaan entistä kiinteämpi vuorovaikutus Eestin ja Suomen nuorisoseuratyön välillä. Molemmilla on toisistaan oppimista, vaikka työmuodot lahden molemmin puolin ovatkin eräissä suhteissa toisistaan eroavia.

Ne vähäiset kokemukset, joita meillä on täällä Suomessa yhteispyrkimyksistä Eestin nuorisoseuraväen kanssa, ovat vakuuttaneet meitä siitä, että eestiläisten puolelta voimme saada herätteitä, jotka vaikuttavat elvyttävästi meidän nuorisoseuratoimintaamme. Rohkenemme toivoa, että me puolestamme voimme osoittaa eestiläisille veljillemme joitakin sellaisia työmuotoja, joista heille voi olla jotakin oppimista. Lyhyesti: pidämme tärkeänä, että vuorovaikutus Suomenlahden molemminpuolin jatkuu nuorisoseuraväen keskuudessa. Toivomme, että alkava uusi vuosi toisi mukanaan uusia kosketuskohtia.

Kun me luotamme kahden veljeskansan yhteistyöhön kansansivistystyön alalla, niin perustuu luotamuksemme siihen, että tässä työssä toimii kummallakin puolella nuoriso. Tämä on takeena siitä, että kanssakäyminen on muodostuva jatkuvaksi, ja saa tulevaisuudessa yhä kiinteämmät muodot. On ymmärrettävää, että parina viimeisenä vuotena, jolloin olemme eläneet raskaan pulakauden merkeissä, yhteistyö ei ole voinut jatkua. Mutta varmaa on, että kun ajan ankaruus laukeaa, yhteistyö taas pääsee parempaan vauhtiin. Molempien maiden nuoriso, joka suurissa asioissa ajattelee ja toimii samalla tavalla sekä pyrkii samojen päämäärien saavuttamiseen, tuntee varmaankin tarvetta saada lähestyvä toisiaan.

Tässä mielessä aloittakaamme uusi vuotemme lahden molemin puolin. Näissä merkeissä toivotamme Eestin nuorisoseuraväelle

On veerenud mõningaid aastaid sellest, kui siit Soomelahe põhjapoolelt olime Teie külalisina, eesti hõimu ja aatevennad. Sellest hoolimata on elavalt meele need ilusad suvepäevad Tallinnas ja muljed Teie suurpidustustilt. Kurbusmeeli mäletame eestlaste lahkumist Lõuna-Karjala mälestusrikkailt mailt ja teie külaskäiku Mikkelis, kus Soome Noorsooliit pühitses 50. aastast juubelit.

Need mälestused pole vaid hetkelisi pinnalisi tundeid, neil põhjused sügavamal, vere suguluses, väikerahvaste vajaduses otsida oma sõprade tuge, ühiseis saatusis ja samasis pürgimuisis vaimlisel alal. Need ei võigi piirduda hetke tundeiga vaid nõuavad jätkuvad kokkupuutumist ja tegelikke lähenemisvõimalusi. Usume, et mõlemale tuleks kasuks, kui saaksime senisest elavamaile vastastikkusile mõjutusile Eesti ja Soome vahelises noorsootöös. Mõlemal on teine-teiselt õppida, kuigi tööviisid mõlemal pool lahte mõnes suhtes on erinevad.

Need vähesed kogemused, mida omame siin Soomes ühispyrgimuisest Eesti noortega, on kinnitanud meile, et me Eesti poolt võime saada äratusi, millised elustavalt mõjutavad meie noorsootööd. Julgeme loota, et omalt poolt vast ehk võiksime tutvustada me eesti velledele mõningaid meie tööviise, millest nemadki võiksid midagi õppida. Lühidalt: peame tähtsaks, et vastastikune mõjutamine soome lahe mõlemal poolel jätkuks noorsooridades. Soovime, et algav uus aasta tooks kaasa uusi kokkupuutumisvõimalusi.

Kui oleme veendunud kahe vennasrahva ühistöö võimalusisse rahvahariduse alal siis põhjeneb meie veendumus asjaolule, et selles töös kummagi pool teotseb noorsugu. See tagab, et kokkupuutumine kujuneb jätkuvaks ja saab tulevikuski ikka elavama kuju. On arusaadav, et paaril viimasel aastal, mil oleme elanud raske kriisi tähe all, ühistöö pole võinud jätkuda. Kuid on kindel, et aja ägeduse laskudes ühistöö taas saab suurema hoo. Mõlemate maade noorus, kes suuris asjus mõtleb ja teotseb samaselt ja sammub samadele eesmärkidele, kindlasti tunneb vajadust teineteise lähenemisele.

Selles veendumuses alakem uut aastat lahe mõlemal pool. Selles mõttes soovime eesti noortele edurikast uut aastat. Saadame Teile venmalikke tervitusi, milledega ühinevad kõik soome noored. Onne uueks aastaks!

menestyksellistä uutta vuotta. Lähetämme Teille veljelliset terveisemme, joihin yhtyvät kaikki Suomen nuoret. Onnea uudelle vuodelle!

Erkki Paavolainen.
Kanneljärven kansanopistossa
tammikuulla 1933. v.

Pühade muljeid Põhjamaalt.

Pime, udune, lähtedeta õhtu oli, kui kiirrong Helsingist hakkas kihutama läbi Innetamaa, ikka kaugemale põhja poole. Viikused Helsingi aedlinnade tuled, vaheldusid metsadega ähvardavad graniitmäed, — muutus raskemaks ja väsitavamaks eraldada maastiku kontuure. Jäi järele vaid kiirus ja sädemed, mida too mustalakkaline ja norskav hiiglane paisas ööpimedusse...

Jõuludele vastu! Uuele elule vastu! Ja ometi on nii ähmane, pime. On tunne, nagu oleks see vaid instinkt, sirgejooneline eluinstinkt, mis meid kannab ikka edasi loodetava valguse poole, küsimata, mis on meie ümber ja mis jääb selja taha.

Hilja õhtul saabume sihtile Põhjalahe ääres olevasse väikesesse linn, millel kuulsusriikas minevik. Valge on see linn. Iga väiksema maja on valgeks värvitud. Vaid kirik kerkitab üles tumedana ja majesteetlikuna oma graniitses raskuses ühekordsete, madalate puumajade vahelt. See on hiljuti ehitatud, moodne ja sympaatne tempel — linna üksus ja au, mis paistab kaugelt. Kuid ta on võõras siin. Vana kirik, ka valge, linnaga kooskõlatse puust ehitis on aastaid tagasi mahapõlenud. Aga kangekaelselt ja iseteadvalt seisavad siin need pisikesed, roheliste akna-silmadega pehastund majakesed — vanade uljaste meremeeste ja kalurite kodud. Nad hoiavad kinni minevikust, nad jäävad truuks ajale, mis kuulus vahetult neile. Ja varisedes nad viivad kaasa mälestuse päevist, mil too väljasurev linnakene oli Soome tööstuse ja merikaubanduse keskpunktiks. Endise ägedusega uhuvad Põhjalahe lained randa. Täevast tibiseb rahustavalt imepeeni lumekübemeid — ja meelestub jällegi, et ees on ju jõulud. Kõikjal õngi käimas jõulude ettevalmistused. Majast majja käivad idamaa tarkadeks maskeeritud lauljad ja kannavad ette pantomiimi ja laulena Kristuse sündimiseloo. Vana, väga huvitav komme, säilunud keskajast. — Kõetakse saunu, sest saun on soomlastele sama tähtis, kui meile eestlastele, ja pole ju õiget pühadetunnet, kui pole higistatud välja laval viimne argipäeva tolm. Ja siis järgneb jõulukuuse ehtimine. Puuoksad määritakse nisujahukliistriga ja raputatakse neile peent soola. Kuivades näib kuusk täiesti härmatises sädelevana. Jõulude juure kuuluvad siin kolmeharulised punased

küünlajalad — ja ka laulinikud peavad kandma jõulumustrit. Esimesena kantakse lauale skandinaavia riikidele traditsiooniline jõulu tursakala, mida nädalaid leotatakse seebikivilahus, et ta muutuks pehmeks ja valgeks — valgeks nagu on Põhjamaa talv. Järgneb kamarasse sisselõigatud kuuseoksa ehk lillelise ornamendiga kaunistatud seapea, mille lahtiste lõugade vahel asetseb õun. — Ning järsku tõuseb peremees ja võtab kõva mustaleiva tüki. Talle järgneb kogu laudkond. Minnakse kööki, kus erilisel rasvane rammalem aurab pajas. Sellesse kastab igaüks leiva ja sööb selle säälsamas. — Järgmine toit, mis lauale kantakse, on jõulupuder, mis ka tingimata peab olema valge, ja millesse tavaliselt peidetakse üksik mandel. Onnelik, kelle suhu see satub, teda ülendatakse laudkonna kuningaks (või kuningatareks), ja kõik ta maised soovid täituvad.

Jõuluvanadid — „jõulupuukeja“ — on siin Põhjamaal üsna palju liikvel. Neil on omapärane komme, visata kink praakil oleva ukse vahelt sisse, ja siis ise kaduda. Näed veel vaid, kuidas sabaoats väljub, ei taati ennast enam kuskil. Aga helde käega nad on, seda peab ütleva. Ja üks neist oli koguni nii tark, et viskas mulle paki „Päeva-lehti“.

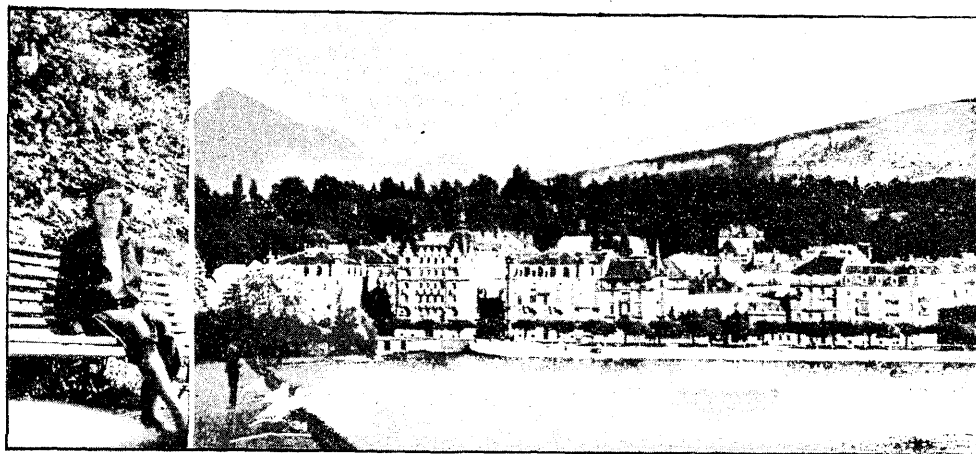
Esimese püha tervitusena on kogu idakaar punakas-kollases tules leegitsev. Läbi hommuu karguse helisevad kutsuvalt jõulukelia võimsad ja tugevad löögid. Väikne linn on nagu kihav sipelgapesa. Kõikjal voolab inimesi kiriku, üksikult kui ka hulgaviisi, nägudel põhjamaalaste karm tõsidus. Esimesena kõidab kirikus kogu tähelepanu altarimaal, E. Järnefelti töö, mis kujutab Jeesust tormi vaigistamas Genetsareti järvel. Kristuse õilsad ja mehelikud näojooned sööbuvad ajju, ja ka jüngerite näod väljendavad kaluriteomast vastupidavust. Haarab maalist vastuhõõguv inimlikkus, lapselik usaldavus.

Lauldakse kirikulaule. Suur osa neist on meile võõrad. Opetaja jutlustab. Mainib majanduslikku kitsikust. Palve. Laul. Ja jälle kirikukellade helinal hajub see hulk, sama vaiksel ja tõsisel kui tuligi. Jääb vaid Põhjamaa jõulupäike, mis on tõusnud vaid veidi kõrgemale horisondist ja sädeleb kollasena, leegitsevana...

Adrienne Merva (Lints).

Vastu tulles paljude lugijate soovidele tahab „E. N.“ algaval aastal noorsoo enesekasvatustlike küsimuste käsitamise kõrval anda enam ruumi väärtuslikule ilukirjandusele, eeskätt materjalile (jutustised, novellid), mida saaks kasutada esinemisel. Enam ruumi tahame anda ka küla seisukohalt vajalikkudele piisartiklitele tuntud tegelasilt (vääkelava küsimused, kehakultuur, rahvamängud ja tantsud — loodame igas numbris tuua mõne uue rahvatantsu — keel, kunst, foto, muusika jne.) Siinjuures tahab „E. N.“ eeskätt jääda ikkagi noorsoo oma ajakirjaks, kodumaa saatuse seotud noorpõlve rõõmude ja murede kandjaks. Loodame, et kaasnored omalt poolt teevad, mis nende võimuses, ajakirja levitamiseks.

TOIMETUS.

Vasakul: šveitsi rooside võlvuuses alljärgnevat meeleolulist mägimuljete autor, ÜENÜTO liige prl. Laura Grau. Prl. G. omas l. a. veebruaris 30 võistleja hulgas Haridusministeeriumis koha Genfi Rahvasteliidu tööbüroo juure, kus praegu töötab saksa-prantsuse osas meie oludele soliidse (umbes 400 Ekr.) kumpulgaga. Prl. G. võitis osa ÜENÜTO poolt 1929. a. kevadel korraldatud kirjandusvõistlusist auhinatuna. Pildil Genf. Tagaplaanil Alpid pilveid piirava lumes valendava Mont-Blanciga (vasemal). All nurgas: Genfi kuulsad rahatuid.

Mägedele!

(Katkeid päevikust.)

17. 7 32.

Mingem üles mägedele! Või ei?

Tuleb siiski väiksel viisil hakata harjuma mägedega.

Otsustasin teha väikese proovi — mägi-saabasteja, seljakolita ja muu eestlasele harjumatu uhke varustusega.

Kuhu?

Eelistades juhuslikkust kavakindlusele — esialgu Nyoni ja sealt — kuhu meeldib!

Esiialgu liigume suvilateküllaseil järvekaldail: paplitega ja roosidepunaga aedades treppidel, väravail. Võluta — kui olla avameelne — see roosidepunetus, kooskõlatu ümb-rusega. Vaid viinamarja istandikud näitasid meeldivat lopsakust: all sinirohelist, ülal kol-lakatoonilist lehestikku.

Nyon. Otsustasin mägiringiga jätkata sõi-tu St. Gergue suunas Jurale, mis ma-hedaloomuliste ja meelitavate nõlvakutega kohane algajale. Pole temas kohutavat karmust ega ängistavat ületamattust, vähemalt selles osas, kuhu rong mind nüüd käänaku-väänaku ülespoole upitas, nii et kauged must-tavad metsad mäekülgedel aegamööda muu-tusid sinisteks, rohelisteks. Ronimise kohal kuuskede latvu. Mõodusime nõlvul siin-seal puie peidus asetsevaid asulaid ja maju tee-dega, mille kaudu maija ei saa kõndimata enne sellest paar korda mööda.

Lõppes raudtee. Küsisin jaamaülemalt või kes ta võis olla, kuhu ma võiksin minna.

— Võiksin minna kurakäit ehk paremale, mägi siin, mägi seal ja teid läheb igale poole.

Läksin pahemale kuhu meelitas mingi vana lossi nimi.

Ronisin kivirägast metsarada ülespoole. Lin-nulaulu oli tagasihoidlikult ent seda enam karjakellade helinat, millist kuu'eksime Ees-tiski, kui lehma varustaksime nii umbes mit-mekõlaliste aiskelladega. Sellist muusikat on mõnus kuulata ning tekib illusioon suurest karjast — kuigi tegemist vaid paari lehma-ga — pealegi kui neid ei näe. Mets ise nagu meilgi: sambla, kivide, jänese-kapsa, käbi-de ja vihmast aimestikku uhutud okasriba-dega. Eraldavad neid kodumetsadest vaid aegajalt avanevad võimsad vaatepildid.

Vaatlesin minagi kusaqilt kivivarede var-just rohelisega rohelisele maalitud pastelli tumedate puuderühmade, valmivate nisupõl-dude kollakate lappide ja valendavate kat-kenditega teedelindist. Järvekallas näis siin-samas, kuid ometi olin oru läbimiseks sõit-nud ligi tunni. Ja see siin veel mäekene mäge-de kõrval.

Pilt tundus siiski koolilapselik. Ent kui järve tagaplaanil värviiks siniseks, kui jär-vetagused mäed kooriks tänasest udu- ja pilvedeloorist ning nende lumised ladvad pan-

na särema päikesepaistesse vastu mägestiku siniselget taevast — oleks maal täiuslikum.

Istusin paar tundi ja nautisin roheliste metsade lainetust ja lõunapool orust mäkketõusvate kuuskute kirevast. Otse ees jupike laudsiledad teed vasakul laskuvast, paremal tõusvast metsarohelisest haaratuna, mida mööda vurisevad autod, põrisevad mootorrattad ja higistab üks jalgratturigi halli kaliuseina käänaku taha. Sooviksin tiibu, et poleks vaja otsida selle teejupi otsa ega algust, vaid valimata suunda peatuda, kus meeldib; mäetipul või kuuseladvas. . .

Mu üksiolemise unistused haihtusid lõbusa noorurite salga paarist prantsuse- ja saksa keelsest lõoklaulust. Matkasin edasi. Leidisin lossi — õieti varemend paari ülekuuti laotud kiviga — kujuta siia juure, mida süda soovib! Vähe eemal laudlavad ja talvet ootav suusahüppe asula, milliseid kolm noorurit silmitsesid asjatundja pilguaga.

Peatusin ühes kohvitares: pruunid seinad, valge siniseaga akna eesriided, nikkerdatud pendliaga seinakell ja suur koer, kes tõi mu sülele oma suure pea. Tares kõneleti ingliskeelt, ent mina ajasin koeraga sõbralikku eestikeelset juttu. See ei kohutand sugugi teda ega kõland vist „kannibaalselt“. Nägu seda arvas keegi kaastöölisist, kui talle lugesin kalkendi eestikeelsest kirjast. . .

Laskusin koduteele. Nyonis otsisin järvel sõitvaid valgeid laevu ning üks neist viis minugi soovitud suunas peatudes aegajalt siinseal pääsupesades, et end täita uute inimparvedega. Oli muusikat, kuuludus kõiksugu keeli. Niisutas. Jura ahelikule oli laskund tihe pilv, kui vatist venitatud angerjas. Kummalisi pilvi näib siin tõepoolest. . .

30/31. 7. 32.

Les Voironis — mahedate joontega, uduist koorivate haliat metsanõlvakutega 1400 meetrilise ahelik sai mu järgmiseks lemmituks. Kulutasin temale kaks päeva.

Tunduvat järsum leidub temale vaid vähesed tundide pikkused teid. Ühenduski halvem: tükkike trammil, jupike rongil, kuni algab ilus asfalttee. Tähtsin mäkketõusvat rada leida küsimata. Tufemusena leidsin end mõnetunnilise matkamise järele pansiooni äärist, kus viinamäe tööline soovitas minna suurt teed tagasi, kuni metsade kohal ülal valgendab hotell. Lõpuks juhatas mind õigele teele üks heinakärutajaid. Vast liqi neljätunnilise matka järele jõudsin hotellini olles käinud enam jagu teest all ümber mäe. . .

Olin sooritand tunduvat mäkketõusu ning tundsin väsimustki. Amardus. Istusin tolmusele murule ning jälgisin orus süttivaid jaanussikesi — tulesid. Nõiduslik paraad. Kilomeetrite ulatuses oli neid külvatud oru mustavasse sülele. Genfi eeslinnade tulesilmadele seltsisid tuletähed küladest, metsadest, suvilaist, üksiktaludest. Tihenesid järvenukka, kus südalinna puisteede tulede read näisid virvendavat leekivate tõrvikute rongikäiguna,

Miks nad küll nii tukslesid ja tuikasid, vilksid ja virvendasid? Vasakul, kus üksikuid oli eksinud metsa mustafe sametseinale, püsisid nad rahulikult, liikumata. Ent siiski — paar neist hakkas äkki liikuma ja paisuma — nägematu auto silmad neelasid nägematute teede pimedust. . .

Hommikul jätkus matk viie isikulise seltskonnaga, kelledest üks ümbruse tundjaid. Sammusime mäeselja metsikuid radu, käisime külavaheteid — kui paarile metsatalule anda küla nime — ning jõudsim kariatse onnini, kus hoone ühes otsas magas külg külje vastu lihav lehmakari ning teises otsas hämar taretuba paari tooli, laua ja köödukohaga. Ouel veiderdas paar metsiku riietusega noorurit. Pildistasin neid suurima südamerahuga mäestikarjaste pähe, ent õhtul trallitasid samad tüübid rongilt saabuvas rahvamurrus; nii siis tavalsed pühapäevahulkurid, ent milleks see ekstravaagantsus, liialdatud vagabundus — taevast teab.

Liikusime edasi, seeni otsiv „juht“ korviga ees. Ent peatus keset metsa ja mäge — ei minqit teed alla ega üles — väsinud seltskond hakkas laskuma tagasi. Hoiatasid mindki: ülesronimisele järgneda teisel küljel paarikümne kilomeetriline laskumine.

Jatkasin ükski tundmatut ülesronimist. Alimets näis järsk ja läbipääsmatu, ees ja kõrval järsum ja kõrgeim osa üle metsalatvade ulatuva vaateorniga. Sinna ma tunniajalisel ronimisel ümber mäe — otse liikuda oli raske — jõudsin. Elustasid ronimist siit-sealt latvade vahelt vilksatuvad vaatepildid Alpidest, mis sakilise ja halli kaljuvööna piirasid roheliste metsaküngete ja mäekühmade laialipillatud madalamaid rühmi. Lähenedes läänes Mont-Blanc'ile narmendas hallidel kaljudel ikka enam valgeid lumeräbalaid. Ent see suvine lumimägede vaade ei valmistanud — liiaks kõrgele siia valuse ja vaikuse riiki on tungind suvise sünguse hallid toonid. Varakevadel, ileni valges lumes värskelt-rohelisi metsakaugusi niirates, siis on nad ilusad. Nüüd puhkab vaid Napoleon valge linik silmil ja rinnal — Mont Blanc — igavene Valgemägi. . .

Üleval kohtasin munki raskeis, tumedais rõivus. Tee lõppes maja ees, mis kandis nime „Ermitage“ ning värvav sissemineku keeldu ja hoiatust koerte eest — puhkekodu katoliku vaimulikkudele.

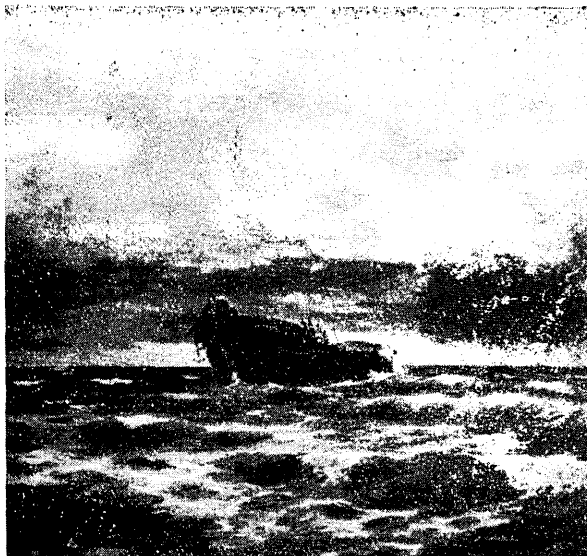
Siirdusin kõrgemale — vaateorni ja nautisin kaugusi. Püüdsin jõuda selgusele kas see kõik kaunim kodumaa metsist ja merekaldast. Vast ainult teistsugusem, huvitav korraks vaadata, ent ilusam on vaade kodumaa kõrgelt kaldalt mere sinisele avarusele. . . Ning päike, suurim võlu, samane sealgi. . .

Algasin mitmetunnilist koduteed kaudu kivi- seid radu, läbi niriisevaid ojakesi. . .

10. II. 33.

Genfi tavaline uduloor kärises.

Üle öö tuli tuisates järvelt põhjataul (la

Ottenberg

MERI

õli.

bise — nagu teda siin nimetatakse) — võimsam kui kangekaelne udu. Põhjatuul ja lõunapäike — ning Genf on omas ilus võrratu. Näib, et Sveits siiski teatava õigusega pretendeerib aukohale ilusamate maade hulgas, ainult ta ei näita oma ilu igapäev ega pole sel ilul püsivust ega kestvust. Siit moraal: naudi tänase päeva ilu, käesoleva tunni kaunidust. Võib olla homme ju laotab kellegi nägematu tujukas käsi pilvede pleekimata halle lõuendeid niiskeina taeva sinisele murule ning taas kahvatub halliks järve pind, mis täna veel lõõskab värskelt sinisena ja sügavrohelisena, õõtsutades vahuseid harju. kui tunneks temagi mere tormiseid laule...

Mäed — milline kujutluste küllus mahub sesse ainsasse sõnna... Karm, kuri, külm kangelaslikkus, lumine igavik, pilvisse puuriv uhke poos... Peab oskama hinnata haaravate vaatepiltide suursugusust, peab harjuma mägede olemusega; neid peab imetlema, ent armastada võib neid ainult kodumaalana.

Kui mäed — raskepärane, mehelik ja karm kangelasepos, siis meri — rütmirikas, rütmirohke, tundeküllane luule. Meri on veetlevam, võluvam, mereavarus on kaunim ning lähedasem põhja maalase hingelaadile. Ka siis kui ta pind tormis sarnleb mägimaastikule miniatüüris ning lainete harjul hüpleb hurmatavat vahulund...

Laura Grau.

Uhkena seisab täna kaugel taevarannal Alpeide lumine müür, ent seegi on kui joonistus õpilase tahvilil — üks tujukas käeliigutus ja pühitud ongi see kummuline pilt, kustunud jäljetult kui kauge viirastus...

Ent kajakaid tiirleb ikka järve kohal, ükskõik kas tukub see peegelsiledana uduhalluses või tantsib heredais värves, vallutatuna põhjatuule vilepillide viisidest. Uduvaikuselid küll nemadki unisemad ja istusid rahuliselt parvedes rannakivil, aegajalt vaid näidates oma lennukunsti võrratuid võtteid — kui said tasuks leiba jalutajailt...

Laura Grau.

Teed ja suunad mulluses sõnatoodangus.

K. Ehrmann.

Kuigi meie meeled on jrdunud mittemaisest maailmast jällegi maise elu askekduste, hädade ja rabelemiste maailma, elab meie nii läbi-läbi materjalistlikul ajal veel vaim, mis teotseb, otsib ja võitleb. See vaim on küll kui vaeslaps, keda ei sallita ja kes meeeldi ukse taha jäetakse, ning kellest ei taheta nagu viisakas seltskonnas mõeldagi. Raama, kirjandus — need on unustatud. Vähesed ja valitud leiavad veel raamatus omale sõbra ja seltsilise, ning neile ongi mu allolevad read.

Mu teemaks toimetaja soovil on ülevaade mulluseist raamatuist, muidugi paremaid algupäraseist raamatuist läinud aasta lõpupoolelt.

Kui sellest pajatada lugeja seisukohalt ja

eestkätt noortele, siis ärgu imestatagu, kui näen vaadeldavat sõnakunsti kogumikku eestkätt heatahtlikult ja soovitatavalt, sest eks sellest halvast ja mõnitavast ole küllalt kirjutatud ja räägitud, ja eks seda tee veel mitmed-mitmed, kellele see ongi nende leib.

Minu read on aga esijoonel read armastusest raamatu vastu, mida meile kõigile nii hädasti vaja.

Kuigi ajad on kitsad, ja ohkamapanevad, ning meie oma mõttega ripume eestkätt töömure ja leiva küljes, pole meie Parnass sedasama kajastav. Seal on veel elu ja taht — nagu irooniaks meid ümbritsevatele oludele. Sootu vastupidi — sealt hõõgub julgustavat, soendavat, kuid sealt kajastub ka rohkelt

sedasama, mida meie kõik mõtleme, tunneme ja milles liigume.

Ühes aegade reaalseks muutumisega on ka meie kirjandus realistitunud. On möödud romantika, sümbolism, fantaasia-lend, mis ei sobiks põrmugi meie praeguse elusuhtluse ja maailmavaatega ajalikkuse saajandile. Mullune ilukirjanduslik toodang on selles mõttes enamuses meile lähedane, mõnes osas otse liiastki lähedane, fotograafiline.

Kogumikult on meie mullune ilukirjanduslik toodang elujaatav ja positiivne. See pole suures osas mitte meie ühiskondliku ja inimeste-elu kurja-poolt kajastav, vaid heast küljest ja elujaatavalt kõnelev. Toodang umbes paarkümmend teost ei paku küll midagi uut ja senitundmatut, ei sisult, ainult, vormilt, kuid on varem avastatud maailmade ja võtete süvendes ning tihendamise. Eriti kunstiküpselt ja uudset teost aasla ei annud, kuid erilisel nõrku eelmistega võrreldes ka väga vähe. Võrdlemisi ühtlane ja ühetasapinnaline sõnakunsti saavutis a. 1932. kõneleb meie kirjandusliku tänapäeva töötahtsusest, kus kirjanik annab eestkätt seda, mis tal tõesti südames kipitab.

Luulepõld andis mullu arvult kehva saagi. Ent, võib olla, just tänu sellele, ei saa ühegi värsikogu puhul öelda, et ta ilmaletulek oleks asjatu ja trükipaberi määrimine.

Pidades 1932. a. luuleloomingu parimaks raamatuks Vilmar Adamsi „Maise matka poolel teel“, mis on nii hästi vormilt kui ka sisult mõjukamaid, tahaks seda siinkohal soovitada igale, kellel on surrund või suuremas luulemeel — selle taasäratamiseks.

Kõigiti mõjuvad on Johannes Schützi „Maha rahu“ ja Johannes Barbaruse „E. V.-r.“ Esimene mõjub oma otsekohesuse ja avameelse südamlikkusega. Schütz on selles kogus võibolla liiastki kaugele läinud oma eluläheduse ja realiteedi püüdega, kuid enamuses värssides on ta selles ka sümpaativõitlev. Joh. Barbaruse modernvaate ja konstruktiooniga ikka kuidagi rabada püüdev ja sotsialistliku põhitooniga „E. V.-r.“ kõneleb võitlusest, suurest võitlusest parema ja ilusama tuleviku nimel. Massiraamat pole „E. V.-r.“ aga mitte, ning seda just oma kinnisuse ja raskepärasuse, kuna aga Joh. Schütz võib vastuvõetav olla ka „harilikule“ mittekirjanduslikule, inimesele.

Adams ja Schütz on mitu silma ette löönud vanema põlve värsimeistritele — Henrik Visnapuule ja Jaan Kärnerile. Esimese luuletiskogu „Päike ja jõgi“ on esimeses osas veel kuidagi hinnatav, ent „Kalalaulude“ osas, mis on midagi realismi ja sümbolismi ristsugutist, näitab Visnapuu, et paljukirjutamine võib viia ka hea luuletaja karile. Tubli kogu päris meeldivaid ja südamlikke loodusluule värse esimeses osas ei tee veel kogu üldiselt meeldivaks ja kogumikult kunstiväärtslikuks. Kahju, et luuletaja juubelikogu (kümnes) üheks Visnapuu nõrgemaks. Jaan Kärner on jõudnud oma kogus „Inimene ristteel“ ka oma

loomingu ristteele. Vähemalt seda on tahtnud Kärner ise. Nagu nõuab seda aeg, nii on selle retsepti järele Kärnergi laulma hakanud elulähedaist probleemest ja nähtuseist, ent teeb seda Schützigiga võrrelduna jämedamalt, pisisaju nägemata ja tundetumalt, mispärast jääb ka ta värss kuidagi kuivaks, tuimaks ja tehtuks. Seda aitab kaasa veel romantiline kärneritamine ja tänapäevale võõras ohkamine-õhkamine tähtede, männitüvede ja kureparvede poole.

Jutustav proosa andis mullu suure virna häid ja keskpäraseid raamatuid, milledest esikohale tuleb tõsta A. H. Tammsaare „Tõde ja õigus“ 4. osa, mis kõidab just oma psüüholoogiaga, samuti ka sellega, et autor kirjeldab meile nii lähedasi iseseisvusaja esimesi aastaid. Ent kas üldiselt meie ametlik arvustis ja ka lugejaskond, kes selle arvustise mõju all ning veendunud Tammsaare autoriteetsuses, ei pea „Tõde ja õigust“ (4. osa) suureks saavuliseks osalt mitte ehk eestkätt selle pärast just, et autoriks on Tammsaare?

Kehakuse poolest natuke mahajääv on August Jakobsoni romaan „Töö algus“. See on noore aga suure tulevikuiga kirjaniku positiivsemaid teoseid, õieti — see on hümn tööle. Iseenesest ainult päris tavaline romaan on on kirjutatud äärmise soojuse ja armastusega. — Ülemlaul tööle ja edasiõudmisele.

Romaanide noorema generatsiooni sarjast tõstan esikohale uustulnuk Leida Kibuvitsa „Soomustüdruku“. Kompositsioonilt on see nõrk, kuna suur osa raamatust on pühendatud peakuju Loona Tuisku noorpõlve kirjeldamisele. Selle eest väärrib aga autori oskus elu ja inimesi näha ning kirjeldada tõstis tunnustust. See aine, mida Leida Kibuvits käsitleb, annab palju võimalusi meeleolutsemiseks ja sentimentaalseks muutumiseks. See kõik on aga noorele naisele võõras, kuna ta tugevamaks relvaks on huumor ja ironia. Positiivne iseseisvusaja kuju — Loona Tuisk — on jäädvustatud veenvalt. Sümpaatne raamat.

Arno Raag on avaldanud pikema ühiskondliku romaani „Mässu vaim“, mille tagapõhjaks 1924. a. 1. det. sündmused. See on rahvaraamat heas mõttes, aga kirjutatud autorile omase halameelsuse ja härdameelsusega, kuna autor kõike näeb ja võtab eestkätt romantikuna, aga mitte realistina, nagu teevad seda Leida Kibuvits ja Edgar Saks. Viimase „Jaan Tamar“ on huvitav ja miljööst uudne, kuna käsitletakse ühe rannikumehe eluvõitlust ja -saatust.

Midagi romaani ja novelli vahepealset on Mait Metsanurga jutustis „Taniel heitleb“. See on kirjutatud tänapäeva lugeja maitsele vastavalt, eriliste prätensioonideta, aga ka usutavalt. Keskkujuks on võetud harilik inimene, kelle elusaatuse sõnastuse kõrvale on raputatud ohtralt meie ühiskondlike elunähetega valusalt tõtt.

Mihkel Jürna „Arigeenius“ on paremaid l. a. novellikogusid. Väärib tunnustust Jürna stiilikus ja ainele omapäraselt suhtumine. Kui Jürna kirjutaks rahvakirjanikuna, oleksid ta tänapäevalised novellid ja novellettid loetavamad palad. Ent autori kunstiteenimine stiilialtaril lubab teda lugeda eestkätt arenenud kirjandusliku eruditsiooniga inimesel. August Jakobson selle vastu omas „Kotkapejas“ on rahvalikum. Kuid ka palju elulähedasem, kuna ta tegelased on vaesed kerjused ja muide kannatajad, kes kokku pörkavad igal sammul meie sotsiaalsete eluraskustega. Oma maendavusega on mitmed Jakobsoni selle kogu novellid raske, seega süngelt mõjuvad.

Jääks veel nimeada kolm novellikogu, ja nimelt Richard Rohu vaidlusõhtuiks materjali andev „Vabadus ja vangla“, mille novellid on seotud muidugi vanaprobleemidega, millele suhtub autor aga õige omapäraselt (mitte heas mõttes, Peet Vallaku „Omakohus“ ja K. A. Hindrei „Välkvalgus“). Lõppeks olgu märgitud veel teos, mis kirjanduspublikult aga kahe silma vahele jäetud: El-

mo Ellori armastusromaan „Tuulispea“. Tuugeva kirjand. eruditsiooniga algaja on kahjuks selle päris mäeldiva aine liig lohakalt ja magusalt paberile pannud.

Kui nimetatuile 1932. a. teoseile juurde liisada veel August Mälgu romaan „Kivine pesa“ ja Oskar Lutsu mälestised „Vaadeldes rändavaid pilvi“, mis enne sügishooaega turule tulid, oleks ka pea kõik parem osa meie mullu aastatoodangust märgitud. Lektüüri seisukohalt väljudes on viimane raamat, see tähendab Lutsu oma, meile üks armsamaid.

Jääks mainida näitekirjandus, mis l. a. olnud eluõuline (Vuolijoki) ja enamuses nüüdisaia eluavalduis — kõverpeeglist vaadatum — kajastav (Mätk, Metsanurk, Visnapuu, Raudpepp, Kärner, Adson). Ent neist ehk eraldi.

Kokkuvõttes: 1932. aasta oli meile kirjanduses viljakas, andes rea päris mäeldivaid raamatuid, kuid vaevalt sel määral lupejaid. K. E h r m a n n.

Keelenurk.

Väljajätmistõbi.

J. Aavik.

(Autori kirjaviisi muutmata).

Praeguses yldtarvitetavas eesti keeles esineb palju vigu ja vastuoksusi. Yks seesugune vastuoksus on muude seas väljajätmistõbi. Sest yhelt poolt tarvitatakse tarbetumaid sõnu sääli, kus võib need väga hästi välja jätta. Teiselt poolt aga jäetakse, otse tükitakse sõnu välja jätma, kus see on täiesti lubamatu.

Tarbetumad sõnad, mida võiakse välja jätta, on kõige sagedamini „ära, välja, yles“, mõnikord ka „juure, edasi, pääle“. Näiteks: „ma olin seda ära unustand — ta sirutas oma käe välja — ta poos enese yles — ta ärateti hommikul kell kuus yles — sellele lisas ta veel mõned sõnad juure — seejärele jätkas ta oma kõnet edasi — kontsert algab varsti pääle“ jne. Siin võib yelda lihtselt: „olen selle unustand — ta sirutas oma käe — ta poos enese — ta ärateti hommikul kell kuus — sellele lisas ta veel mõned sõnad — seejärele jätkas ta oma kõnet — kontsert algab varsti“ jne.

Teiselt poolt aga on viimasel aastakümnel Eestis ilmud otse haiglane kaldumus ja komme jätta välja sõnad „on“ ja „oli“ ja teatavais juhtumeis ka sõnad „ei“ või „mitte“. Ja seda teevad peaaegu kõik kirjanikud, kõik ajakirjanikud, kõik yliõpilased, kõik õpilased, yldse kõik, kes midagi kirjutavad, nagu oleksid nad kokku rääkind.

Nii jäetakse sõnad „on“ ja „oli“ kõrvalauseis ikka välja, näit.: „ta sai kätte raamatu, mis ta mõne päeva eest tellind“; peab olema: „...mis ta mõne päeva eest oli tellind“, — „too meile koraan, mis siia

sattund Kairo turult“; peab olema: „...mis siia on sattund Kairo turult“; — „ta seisis pliidi ees, kus supp keemas“; peab tingimata olema: „...kus supp oli keemas“. Eriti viimases lauses ei või kuidagi välja jätta sõna „oli“.

Veel üks näide: „Lind tõusis lendu, mil kyti sõrm just vajutamas pyssitrikliit“. Peab olema: „...mil kyti sõrm just oli vajutamas pyssitrikliit“.

Samuti on viga välja jätta sõnad „ei“ ja „mitte“ järgmisis juhtumeis: „Kas on sel ettevõitel tähtsus? — Mingisugust!“ Peab olema: „Ei mingisugust“ või „Mitte mingisugust“. Teine näide: „No kuidas mõjus see uus rohi, mis arst sulle kirjutas?“ — „Midagi“. Peab olema: „Ei midagi“ või „Mitte midagi“. Sest sõnadel „mingisugune“ ja „midagi“ on laetav tähendus (saksa „irgendein“ ja „etwas“). Tahetakse väljendada eitust, siis peab neil „ei“ või „mitte“ ees olema.

Sõnade „on, oli, ei“ ja „mitte“ väljajätmine ylal-esitet lauseis on üks neid vastuoksusi ja keelerumalusi, milledest myydis-Eesti keel on nii rikas, peegeldades seeqa kogu praegust vastuoksuse ja pääliskaudsuse vaimu Eestis. [oh. Aavik.

Eelteade:

E. N. veebruari numbris kaastõid A. H. Tammsaare'lt; Ernst Idla'lt (eesti rahvapärastest mängudest); Santeri Alkio näidend: „Syteen taikka Sateen“ jne.

Peedust.

Tsivilisatsioon — tegeleb palju võõrkeeltega: kultuur — pöörab eeskätt tähelepanu emakeelele.

Käesoleval juhusel on kõne üliõpilasest Peedust. Peedu oli olnud senni ülikoolis hoolas ja virk õpilane, kuid endiseil keskkooli aastail oli ta olnud siiski palju virgem. Nüüd vaevas teda eriti teadmine, et tema töö ja püüdmisel pole mingid otstarbe. Milleks siis vaevata muidu nii heatahtlist olendit — oma aju.

Suuri summe olid kulutanud Peedu vanemad ju paljuil aastatel, müünud oma poja ülespidamiseks koormate kaupa otre ja rukkid, kuid pojalt tuli ikka märkuseid ja uusi soovisi. Polnud vanematel hõlbus koguda neid summasi, kuid oma armsat last ei unusta ju vanemad kunagi. Kellegile kõnelemata täitis heategev isa, poja soovid.

On hiline õhtutund. Eit kedrab voki taga, laps ta kõrvas veerib Piibelt, taat pikutab tööst väsinud liikmetega voodis. Hall juuks on langenud taadi palele ja silmadele. Eidele tuleb meele ta noorpõlv, taat mõtiskleb samati, kumbki ei sega üksisteist, ei hakka teist tähelepanemaagi. Taat katsub võrrelda praeguseid aegsاید endisega. Kuis oli ometi siis kõik teiseti! Palju viletsaid ja kirjuid päivi on ta pidanud nägema oma eluajal. Otse kurbus ja hirm on kõige tuleva ees. Kas nii ehk teiseti, kuid last kaodata siiski ei tahaks. „Oleks ma teid õnnelikumini paremini kasvatanud!“ kostab õhke taadi suust.

Peedu ei hooli aga seest midagist, vaid jätkab oma õiseid joominguid ja retkeid — analüüsima nende otstarvet ja tagajärgede üle. Ta istub laua ääres ja näib kui tahaks ta kõneleda: „Olen see tõesti ma, kelle ülevalpidamine on muutunud juba sellaseks! Vast pole see ehk siiski õige?“

Peedu näeb enda lähedal peegelt, vaatab senna ja otse ehmatab ennast nähes. Kingu pole õieti jalgas ollagi, muud maiset varandust samuti mitte. Kuid ometi ei taha Peedu sellega arvestada. Ta vajub peegli ette, jääb mõtte, tuleb meele lapsepõlv.

Joosis ta siis kodumägestikul välvivate männatüvide vahel. Kasvas siin mitmesuguseid puud: kaskesi, leppasid, mändi ja kadakaid. Ning suveöödel võis lepasalust kuulda õõpiku õiset viit. Joosis Peedu siin kooliteed, koolist kodugi, seljakotis kriihõltsi krõbisesedes vastu tahvelt, ning sellega ju kaugel teatades poisi tuleku.

Ei saa kuidagi võrrelda praeguseid, olusi endistega. Juused on juba minevas halliks, pole hõlbus enam saada raha, ja heatahtliste ning heasüdamliste vanemate mure ikke suureneb ja suureneb.

„Lõpp sellisele elule!“ on ta kindlaid otsusi, ja kirjutuse vanematele, kus palus saata raha, rebib ta katki. Eelmised sõnad on Peedule tunnistuseks ja tõenduseks, et on tehtud lõpp enda tervislikele ja vaimlikele kurramisele.

K. M(eikop).

Käesoleva lookese tekstis on täpselt saada õigekeelsuse alusel vigast ehk asetamisi vajavat sõna. Kontrollige enda keeleoskust ja parandage kõik keelevead! Kus võimalik, tulevad pikemad (—de, —te, —sid) mitmuse vormid asendada lühematega. Parimate (25. veebruariks!) lahendajate vahel loosib toimetus 5 „Eesti Nooruse“ tasuta aastakäiku. Õige teksti avaldame E. N. märtsi numbris.

Toimetus.

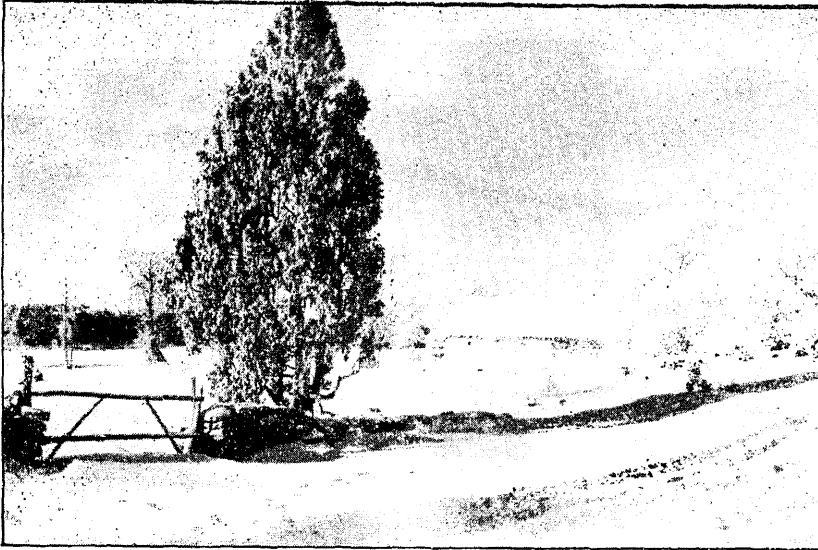
Kodumaa kutsub!

Kodumaal on veel küllalt uurimata paiku.

Noorsoo hoogsal tegevusel on tulemusi. Nii vaimlisi (kirjandus, laul ja näitekunst) kui ka puht praktilisi (maatulundus, käsitöö) ehk tervishoidlisi (karskus, sport) alul näitavad meie noorsoo-organisatsioonid innukat ja agarat tööhoogu nagu seda näha ÜENÜ osakondade jt. noorsoo-koondeste tegevuskirjeldustist ja ülevaateist. Eriti on mainitud aladel näha tulemusi: ÜENÜ noorte peres.

Ent vähem on edu märgata osakondades oma kodukoha lähema ümbruse vaatlustel ja uurimistel. See ei ole veel nagu saanud tarvilikku hoogu. Kuid algust on ka siin tähele panna. Võiks mainida kodukoha muuseumite asutamise kavatsusi, ekskursioone kodumaa-tundmaõppimiseks või koduümbruse uurimise võistlusi nagu Kolga-Jaanis jne.

Oma koduümbruse tundma õppimine ja tarvilikkude vaatluste tegemine on noorsoole tänuväärseid ülesandeid. Avastada, uurida, vaadelda, võrrelda, tähelepanna on siin paljugi. Küll koduümbruse elu-olu, jälgimises, minevikku süvenemises looduse ja maastiku tundmaõppis. Palju on siin veel küsimärke, palju nõuab selgitust, palju vaja lahendada. Ja kas see ei sunni otsima! Ning just noortel on silm terav, on tähelepanekut, vaatlemishoogu. Ja kas ei küsita nooruseas saagedamini, miks on üks või teine nähtus just nii, aga mitte teisiti? Või kas ei tormata kaugeimatesse metsakurudesse, soodele ja rabadale, paksematesse padrikutesse ja süngematesse süvakoobastesse ning salakäikudesse, kui seal on aga huvitavat, tähelepanu-

Talviseid Põhja-Eesti maastikke Tallinna lähedalt.

Värava kõrval uhke põhjamaade seeder — kadakas.

väärivat? Just niisugusel huvimatkael võib teha kasulikke vaatlusi, koguda väärtusliku materjali uurimiseks ja oma koduümbruse süvenemiseks.

Kuid kuidas alustada kodu-uurimistöödega? Selles seisab sagedasti küsimuse raskuspunkt. Siin on soovitatav järjekindlus. Kõige pealt peaks püüdma selgusele jõuda, mida teatakse juba enamalt koduümbruse kohta s., o. mida on leida vastavas kirjanduses teatud ala kohta. Kirjandusega tutvumiseks on just talvine aeg, kus jõudetunde vahest rohkem, kõige süüdsam. Töötahteliseks tufeks valida välja mingi küsimus, mis teda huvitab oma ümbruses, siis aegamööda selle küsimuse kohta kirjandust lugeda, vastavaid väljakirjutisi teha*, mõnelt paremini-teadialt küsida selgitusi ja juhatusi, ning siis suve alates juba järjekindlalt toimetada oma vaatlusi.

*1) Kuidas teha tarvilikke väljakirjutisi ja kuidas neid korraldada, selle üle leidub kasulikke juhatusi väikeses töös: G. Vilberg, Sedelkataloog. Seeriast „Juhatusi teadusliku töö korraldamisel“ nr. 1, hind 12 senti. Saada Tartus „Loodusevaatleja“ talituselt (Tartu, Kastani tän. 119).

Tulemused võivad ju küll alguses olla väikesed, kuid aegamööda tekivad kogemused. Küsimused lahenduvad märgatavalt ja kahtlemata saavutatakse nii mõnedki telliskivid ehitusse, mida nimetatakse kodumaa ülduurimiseks.

Kirjanduse leidmine teeb mõnelegi raskusi, see on õige. Eriti just maal. Aga sest saab juba kuidagi üle, sest meil leidub asutisi ja isikuid, kes heal meel annavad tarvilikke juhatusi. Nimetatagu siin näit. Eesti Kirjanduse Seltsi Kodu-uurimise toimkonda (Tartu, Aia tän. 46), või populaarloomus-teaduslik ajakirja „Loodusevaatleja“ toimetust (Tartu, Kastani tän. 119), — viimases on moodustatud vastavatest isikutest tööühm, kes vastab küsimustele ja aitab kaasa töötegemisel ilma tasuta. Samuti ei keela oma abi ka ülikooli instituudid.

Allakirjutanul on kindlad arvamised, et meie noorte hulgas on neid, kes suudavad kodu-uurimisse omalt poolt tuua väärtusi. Alguks näib mõnele vahest olevat raske, kuid töötades kaovad sagedasti raskused ja takistused. Julget pealehakkamist on tarvis ja asi nihkub kindlasti.

Dr. G. Vilberg.

Väikenäitelavade repertuaarist.

Aasta tagasi oli meie väikelavadel alaline häda algupärase repertuaariga: seda oli hirmus vähe, valikust kõnelemata. Nüüd kirjutab igas küllas vallavanem, sekretär, kooliõpetaja, näitejuht j. t. näidendeid, ent häda, loomulik, kestub ikkagi, kui kõneleda kvaliteedi-hüsimusest. Praeguses algupärandite möllus hääd näidendit tabada — see on tõesti raske ülesanne ja suur häda.

Kaks näidendite võistlust elasime läbi. Esimene neist ei annud väikelavadele midagi, teine ühe „Vaese mehe ututalle“ ja mõlemad kokku teadmise, et võistlustelt väikelavadel vaevalt midagi maksab loota. Need, kes väikelavade olusid tegelikult ei tunne, ei saa olla päästjaks. Kui Haridusliidu näid. võistluse üheks tingimuseks oli: näidend olgu väikelavale kohane, siis jury otsus tervelt 50%

eksis selle vastu („Koidula“ ja „Kolmas tee“). Väikelava aga praegusel helkel seisab eemal sisulisest kunstiküsimusest, teda peab varem õpetama hästi mängima.

Mida valiksid maalavad mängukavva? Millise mõõdupuuga hinnata väikelavade repertuaari kvaliteeti? Üks on kindel: siin tuleb aluseks võtta asjaolu, et näidend oleks lavajõududele ja suurusele vastav ja teiseks sisuliselt võimaldaks asjaarmastajale-näitlejale mängu ning publikule naudingut. (Mida pakuks „Koidula“ ses suhtes?)

„Vaese mehe ututall“ on end soovitand ise, ehk pigemini — teda soovitas „Tallinna Töölisteater“. Väikelavalisest seisukohast võib aga „Ututalle“ voorustes vaielda. Olen näind teda väikelaval ja pean ütleva, et sääl esinesid need puudused, millised suurlaval meisterlikult parandas näitejuht. Kahjuks aga ei võetud raamatut trükkimisel arvesse lavastusel ilmnenud kogemusi, mille tõttu näidend sisuliselt tundub väikelaval, kus selline hää näitejuht puudub, klõbiseva skeletina. Päästjaks vaid reklam. Mulle tundub, et Adsoni „Ilduskuninganna“ ja Kr. Rutoffi „Väimehed“ sobivad väikelavale paremini. Esijoones seepärast, et neis on sisu, on situatsiooni — koomikat ja see mõjub isegi siis, kui näitleja on halb. Päälegi on need 2 näidendit hoopis teisest maailmast ja stiilist, kui see juba tüüandand mikumärditamine, mida osalisest ajab taga ka „Ututall“. Raudsepa „Vedelvors“ on ka sisuvaene, kuid väikelaval ta lööb läbi alati, kuna tema peatrumbiks on huumor. Selles ei näe Raudsepale võistlejat.

Aga nende „suurte“ nimede kõrval esineb ka terve rida muid näidendeid meie draamatoodangus, milliseid võiks soovitada väikelavale. Nende autoreks on, kui mitte tunnustatud kirjanikud, siis tegelikud lavamehed, ja see on väikelava seisukohast tähtsaim.

Nõnda üks uus autor Ell Undla on esinend oma 2 v. farsiga „Liikuv riidevarn“. Ehkki päälkirjalts ameerikalik-kinollik, käsitab too fars meie üleõpilaselu ja vahekordi vana põllumehe ja akadeemilise generatsiooni vahel. Sõnastus väga pipardatud ja teravmõtteline, lavastus lihtis, tüübid kerged. Ainult neid liigkahemõttelisi pisteid võinuks autor veidi kärpida. Nüüd tehku seda näitejuht, siis näidend on teretulnu, eriti noorsoolaste (teemalt).

Draamatoodang on olnud kehvavõitu. Ekstseerib vaid üks teos — H. Anto „Pärtli

peremehe surm“. See näidend on nagu väike lohutus kõikide „suurtesisuliste“ kõrval. Lohutus seepärast, et ta on äärmiselt lihtsa sündmustikuga, rahulikult voolav, sügavalt rahvapärane. Kui lavad sellega tehniliselt hakkama saavad (3 lavamuudet) siis võiks selle lavastamine küll näitlejale ja ka publikule tõsist naudingut pakkuda.

Muusikalisi asju on peaaegu sama vähe. Neist pretendeerivad väikelavale allkirjutatnu 2 teost: 3 v. „Reedupoiss ja Liisi“ ja 2 v. „Vaikne kena kohkene“. Esimene neist omab algupärase muusika, teine kodumotiivega sisu seoses rahvalauludega, (Üldmõjult on ta analoogne sama autori 2 v. „Mu meelen kuldne kodukotus“ega“, mis väikelavul leidis elava vastuvõtu). Mõeldud on need näidendid just väikelavale, esijoones noorsoolastele, kuna neis ohtrasti romantikat ja koduarmastust. Ka ainel loodud Kõiv-Kangermani „Jorupera peremehed“ on väikelavadele otsitu, tempolt hoogne, sisuküllane jant, mida üpris kerge asjaarmastajal mängida.

Kui väikelava tahab kunstimaistekat, tugevamat „pähklit“, siis võiks selleks soovitada „Meri on süüdi“. See on 4 v. näid. merelaste elust, instseneering romaani „Anna Krist“ järele. (Kuuldavasti „Vanemuise“ repertuaaris). Lava üpris lihtis, tegelasi vaid 5, aga need peavad siis ka olema tegelased! Sisult kenake asi!

Häid lastenäidendeid on meil ikka ilmund. Kahjuks aga mudilastele. Seepärast väikelavadel vole kombeks täiskasvanutega etendada lastenäidendit. Aga ma tahaks sellist naidinat täiskasvanule tõsiselt soovitada. See oleks neile suureks hingeliseks vahelduseks. Ja selleks tahaksin tüki soovitada: 3 v. Heimberg-Kõrreveski „Eidetütar ja taaditütar“. See on muinasjutu, aga tevelased on täiskasvanud ja lavaeeldelisi vaid üks. See näidend oma lihtsuse ja südamekkusega mõjub väga.

Lõpuks tahaksin ma väikelavadele pääle repertuaariküsimuse südamele panna veel teise: mitte ükski hää repertuaar ei päästa, ei arenda. Pole olemas nii halba näidendit, millest hää näitejuht laval ei teeks asja. Meil tuleb pingutada, et tõsta väikelavade manou-taset. See on meil praegu väga madalal. Aga kui ta tõuseb — eja siis enam repertuaari-küsimuski valmista nii suuri raskusi!
B. Kangerman.

NOORTE NURK.

Aja vahemikul.

Meie, maanoorte, töö on elujaatavuse töö elu eitavuse ajal. Luues ja tuues positiivset tööõhkonda ajavaimust virilaks näritud külaühiskonda, on see uute kultuuritaimete istutamine maale. Töö on vastutav ja raske ja ainult see meid edasirühkima kohustab, et, toetudes ise maale, teeme seda maa hääks.

Veereb taas üks aastaid minevikumaille ja julgelt sammud suunime uue radadele: alustame oma sihtide ja püüetega uue aasta töömäl.

Kuuldub virisemisi: ilgub mustust ja pori. Pole meil sellega aega. Ruttame tööle — positiivsele tööle. Milleks viriseda, kui jatkuv töö, milleks nuriseda, kui paljugi ise paran-

dada ja ümberluua võime? Teadagi ei sünni kõik üleöö, ent kandkem, nooruskaaslased teadmist rinnas, et tuleb meigi kord. Meie soovime, et see oleks ilus aeg — täis päikest, elusära ja elunaeratlusis meile.

Kuigi mõnelpool võib märgata seisakut, tagasiminekulki meie noorsooliikumise ridades ajaraskuste tõttu — kroonib meie üldist tööd ometi suur edu. Vaevalt küünib meie noorsooliikumine tosinaisse aastaisse — ÜENÜ-l küll üle seile, Saare Maanoorte Ringidel vaid kuus aastat — oleme siiski oma koondistele ja oma tööle suutnud leida üldise tunnustuse. Pole seda saadud vaid kõlavate nimede, vaid püsiva ja pideva tööga.

Saadud tulemused kohustavad meid noori jätmata — otse lõnnakalt tungima edasi. Meie ei rahuldu seniste saavutistega, mis sageli tundusid vägagi juhuslikku laadi, vaid püüame tiheda, plaanikindla töö poole. Sa-

geli unustasime põhimõtted, unustasime üksikasjad — päealiskauduse rada oli kergem tallata — ent ometi nõuab töö täpsust ja põhjalikkust.

Olgu need read käeulatamiseks meie kivise kodusaare ja paljude, paljude mandri noorte vahel. Meie sihid ja püüded on ühed, kuigi meri ja maapind kadakane meid lahutab. Olgu nad sooviks suureks edurikkalt jatkata meie tulemusrikast noorsootööd! Uskuge: iga teie vähem kui väike saavutus meid südamest rõõmustab — kaotus — isegi väike — kurvastab. Olgu siis Lõuna-Eesti rammusail muhamail või Põhja-Eesti paerannikul, Alutaguse laantes, Võru järvede ja mäginail või Lääne-Saare tasastel kivimaadel — soovid ja sihid olgu ja jäägu meil ühisteks!

Meie noorsootöö on positiivne töö negatiivsel ajal:
Oskar Kolk.

Noorkotklus Eestis.

Noorte kotkaste organisatsiooni eesmärgiks on arendada oma ridadesse koondatud noortest riigitruid kodanikke, kes oskaksid elus igal kohal nendele langevate ülesannete lahendamisel talitada otsustavalt ja õiglaselt. Sihiks on, et noored areneks igakülgset, kuid et iga üksiku isikupäraste võimete kõrval ei jääks kõngu ka teised üldvajalikud alad. Truudus Eesti riigile ja sääduislikule korrale, mehisus ja ausus, lahkus, viisakus, südamlikkus, harjumus puhtusele enda, oma kodu ja ümbruskonna elus, häa tervis ja armastus tõsisele tööle — kõik need iseloomu jooned nõuavad harjumist ja hariutamist juba maast-madalast.

Eesmärkide saavutamine pole kerge. Kõike tuleb noortele anda neid huvitavas ja suuremas enamuses niivõrd kaudses vormis, et noored (kelle domineerivaim vanadus praegu 13—15 a.) ei aimagi lõplikku tegevuse eesmärki, paljud praegused juhidki seda vaid pikemal kaalulilul märkavad. Mitmekülgsed tegevusalad nõuavad juhtidelt teatud oskust ja väljaõpet, mida praegu väga vähestel. Tuleb leppida sellega, et teatud isik vaid teatud alal noori arendab-õpetab, kuid häa juht saab olla vaid see, kes suuteline andma juhiseid noortele kotkastele igal tarvilikul alal. Siis võidab juht ka noorte poolehoidu täielikult, mida mõõdapäasmatult vaja. Juhtide puudusel on senised skautlikel põhimõtetel teotsevad noorteorganisatsioonid pidanud oma tegevust piirama, sageli aga kannatama kokkuvarisemisi liikmeskonna suureks paisumise ja huvitava tegetsemise saavutamata jäämise tagajärgedel. Samast rada oleks pidanud arvatavasti käima ka alata suurenev ja maanoortes tñnuku liikmeskonna leidnud noorte kotkaste organisatsioon. Neil kaalulilul on organiseeritud liikmeskonda arvuliselt tagasihoidlikult, et mõne aastase töö järele noored ise teatud vilumusi töö meetodites omades võiksid teiste juhtidena-noortena organi-

satsiooni allüksuste etteotsa asuda. Enne kui võida midagi lausuda noorte kotkaste töötulamuste kohta, peaksime ootama organisatsiooni sesse arenemisjärku jõudmist.

Vaatamata ettevaatlikule vastuvõtule, on praegu organisatsiooni koondunud üle 4500 noore, millele lisaks hulk juhte seltskonna ja haridustegelaste ridadest, mis tõstaks koguarvu kõvasti üle 5000. Noored kotkad on koondatud rühmadesse, arvuliselt üle kolme saja, nendest suurem enamus — kuni 70% — maarühmi. Rühmad jagunevad administratiivset malevkondadesse ja kuuluvad malevatesse vastavalt sellele, milise kaitseliidu üksuse piirkonnas nad tegetsevad. Kaitseliidu kui selle organisatsiooni elukutsuja, n. õ emaorganisatsiooni, kohuseks langeb oma emasilmaga jälgida, kas noorem võsu on küllaldaselt suuteline omil jalgel edasi sammuma ja kui mitte, siis vajalikus kohas oma käit ulatama raskusist üleaitamiseks.

Senikaua, organiseerimise ajajärgus, on palju noorte kotkaste ja nende juhtivate tegetlaste jõudu kulunud organisatsiooni ülesehitaamise tööle. Selles tuli otsast pihta alata, käsi- raamatute ja vastavasisulise kirjanduse soetamisega, kuna eesti mitmed senised vastavasisulised organisatsioonid siin kaunis tagasihoidlikke tagajärgi olid saavutanud. Varsiti on sellest saadud üle ja saavad siis noored kotkad end rakendada seltskonna teenistusse teie energiaga oma printsiipide kohaselt. Siis avaneb võimalus ka põhjapanevamate sõprusidemetete loomiseks teiste noorsoo organisatsioonidega ja koostöö tegemiseks, ühiseltte võlete rajamiseks ja läbiviimiseks. Noorte kotkaste organisatsiooni põhimäärused (= põhikiri) on selleks ka teatud moodused ette näinud, millete rakendamine meie Eesti noorsoo ühtekuuluvusele aluseid saaks anda. Oleks ju väärt sinna püüda — ühiselt oleme tugevad.

Joh. Tederson,
Noorte Kotkaste päästaabi ülem.

Ärge unustage kohe E. N. lähemast postiasutusest tellida või tellimist uuendada!
E. N. maksab aastas Kr. 1.80, pooles aastas Kr. 1.— Proovinumbriid tasuta.

Endiste jõulukommete õhtu Vigalas.

Vana-Vigala noorte klubi jõuluõhtu kujunes ümbruskonnas sündmuseks. Juuba õpetaja hra Jürgensoni kohane kõne lõi kena jõulumeeleolu. Peanumbriks kujunesid — endised eesti jõulud. Alul arvaži, et sellest heintel hallaamisest palju tulla ei või.

Kui aga saalis tuled kustusid ja eesriiete takka pool hämar jõulukohane talutare nähtavale ilmus — jäi saal surmavaiksaks. Pilt oli omapärane: heinad põrandal, laual kolm omatehtud küünalt, jõuluorikas, õllekann ja jõuluroad, laes õlgedest punutud kolmejalgne küünaljalg, seinal õlgedest punutud rist küünaldega kummalgi otsas — kõik nii nagu oli jõulud pühitsetud enne siin Vigalas. Kui siis pereisa piiblist lugenud piiblisalmi ja laulnud jõulusalme, järgnesid noorrahva jõuluvigurid ja jõulunaliad heintel: kõiel käimine, kiisa püüdmine, seljaga õlekõrre löstmine jne., millised saalis põhjustasid sooja ja lõbusa meeleolu — vanad kombed meeldisid vaatajaile ja tabasid rahva hinge.

Meie üks salasoovidest — tuua eesti kodudesse, eesti kombeid — on väiksel tähtsusele. Kuuldavasti on paljudes perekondades ja taludes meie „kombeid“ järelleaimatud ning on meid palutud esinemist korraldada ümbruskonnas.

Asia õnnestumiseks aitas palju kaasa, et algatuse hing, prl. B. ise ümbruskonnas käis jõulukombeid uurimas ning esinejaid asjaosalisi harjutusil julgustas. Loodame sel alal jätkata edaspidigi ning vast ehk katsutakse sel alal mujalgi... Peoline.

ADISTEST-MIIASTEST.

Adiste-Miiaste noorte mt. klubi asutati märtsis 1930. a. Põlva jsk. agr. G. Vähi ja kohalikkude agaramate tegelaste kaas-tegevusel. Praegu on klubil 33 liiget. Teot-

Senini on klubi korraldanud mitmeid kursusi: aianduse, juurviljakasvatuse ja kodukorraldamise aladel. Silmaringi laiendamiseks on korraldatud õppereise ligemasse ümbruskonda ja kaugematesse taludesse ning kutsekoolidesse. On korraldatud pidusid ja teeõhtuid ning vabaõhuesinemisi mitmekesise huvitava eeskavaga, mida on aidand rikastada klubi laulukoor.

Tegelikkude töödega on esinetud Põlva ümbruskonna mt. klubide vahelisel näitusel, omades kanakasvatuse ja juurvilja väljapanekute eest auhindu ja ergutusrahana 6 kr. Läänud (1932) aastal esineti Põllumeeste seltsi näitusel eelmiste ja lisaks naiskäsitöö väljapanekutega, saades II auhinna ja 19 kr. ergutusrahana. Tegelik töö alal on asunud juurvilja kasvupindala suurendamisele, taluaedade rajamisele ja nende korrastamisele ja ko-

dukorraldusele. Töökavas on ka Adiste koolimaja ümbruse korraldamine ja kaunistamine elavaia ja ilupuudega.

Talvises töökavas on kõne, referaat- ja vaidlusõhtud esikohal, kusjuures suurt rõhku tahetakse panna vabale ja loogilisele mõtteväljendusele.

Adiste-Miiaste külade noored on klubi kaudu leidnud oma energia avaldusile kohase tee. Soovime, et tegevus süveneks ja kõikehaaravaks aktiivseks maanoorte liikumiseks muutuks.

O. Laks — klubijuht; M. Ivask — sekretär.

Noorte-organisatsioonidele.

ÜENÜ Keskjuhatusel on ÜENÜ Tall. võimlemise Instituudi kaudu võimalus saata organisatsioonidele instruktoreid mees- ja naisvõimlemise ja rahvatantsude alal. Sooviavaldusiga esineda Keskjuhatusel.

Keskjuhatus.

A. Jõgeri foto

Looduslikke talvemotiive Tallinna kesklinnast. Kes ütleb kust? Oigete vastuste saatjate Tallinna noorte vahel (5. veebruarini) loosib toimetus 3 tasuta E. N. aastakäiku.

Vast. ja tegev toimetaja **Aug. Meikop**. Väjaandja Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus
Toimetus: Eduard Riismann ja Juhan Jaik. Toimetuse aadress: Tallinna, Lossi pl. 4, telef. 429-77

„Uus Talu“ 1933 aastal

ilmub üheksandat aastat endisel kujul ja endise hinnaga, olles kõige odavam ja kõige levinenum põllumajanduse ajakiri.

Oma laialdase kaastööliste perega, kuhu kuuluvad kõik meie paremad põllumajandusteadlased ja suurte kogemustega tegelikud põllumehed, püüab „Uus Talu“ kõik teha, et praeguse terava majanduskriisi pehmendamisele kaasa aidata.

„Uus Talu“ annab endiselt kaasa niidu- ja karjakultuuri käsitava pildirikka aastaraamatu

„Niit ja Karjamaa“

Kodumajanduse ajakiri

„Maanase Kodu“ 1933 aastal

ilmub teist aastat endise hinnaga ja endiselt kuus nummert aastas.

„Maanase Kodu“ püüab eriti rõhku panna taluperenaisele tarvilikude praktiliste oskuste ja teadmiste levitamisele: nagu käsitöö, õmblemine, kudumine, majapidamise korraldamine, aia- ja köögivilja kasvatamine, sulgloomadade pidamine, tervishoid, lastekasvatus, toitude valmistamine j. n. e.

Uudisena annab „Maanase Kodu“ eeloleval aastal tellijaile kaasa suure **käsitöö-mustrilehe.**

Ajakirjade tellimishinnad jäävad endiseks.

„Uus Talu“ maksab . . . . . 1 kr. 20 senti aastakäik

„Maanase Kodu“ eraldi tellides 1 kroon,
„Uus Talu“ lugejaile — 80 senti „

„Niit ja Karjamaa“ eraldi tellides 1 kroon,
„Uus Talu“ lugejaile — 50 senti „

Kõik kolm ajakirja koos tellides 2 kr. 50 senti aastakäik.

„Uus Talu“ ja „Maanase Kodu“ tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

„Uus Talu“ ja „Maanase Kodu“ toimetuste ja talituse aadress:
Tallinn. Lai tän. 41.

»AED«

on ainuke aianduse ja mesinduse
ajakiri Eestis.

„AED“

alustab 1933. a. üheteistkümnendat aastakäiku, ilmudes üks kord
kuus ja käsitab ajakohaselt kõiki aiandust ja mesilastepidamist
puutuvaid küsimusi.

„AIA“

kaastööliseks on kõik meie paremad eriteadlased ja suurte
kogemustega tegelikud aednikud ja mesinikud. Sellepärast on
„AED“ usaldusväärseks nõuandjaks igale aiapidajale ja mesinikule.

„AIA“ 1933. a. tellijaile,

kellelt tellimine saabunud enne 15. märtsi,

jagatakse väärtuslikke preemiaid

nagu: 2 komplekti istulusmaterjali normaal taluaia asutamiseks, hobusejõuline aia kultivaator, meevurr, mitu kolti tsehiilisalpeetrit, aiafööriistu, aia pritsimise vahendeid, erikirjandust jne.

Kõigile tellijaile, kes tellimise juuresoleval kupongil
talitusele Tallinna, S. Karja 10-2
ära saadavad, juurdelisades sarnasse ümbrikku tellimisraha kirja-
markides ehk saates raha posti rahakaardiga, anname

KINGITUSEKS VIIS RAAMATUT:

1. P. Liebus: „Esimesed juhatused mesila asutamiseks“;
2. A. Lange: „Missugust aedvilja ja kuidas tulusalt müügiks kasvatada“.
3. K. Zolk: „Tähtsamate taimekahjurite vastu võitlemine“.
4. K. Hinno: „Kuidas sorteerida ja pakkida marju ning köögivilja“.
5. A. Lange: „Viljapuude väetamine“.

»AIA« TALITUSELE, SUUR KARJA TN. 10-2, TALLINNA.

Käesolevaga tellin »AIA« 1933. a. peale.

Raha 200 senti saadan sinjuures kirjamarkides
rahakaardiga.

Tellija nimi: .....

Aadress: .....

Hind 20 senti.

ESTOTRÜKK TALLINN S. KARJA 8